

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ซึ่งมีขั้นตอนสรุปได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. ความสำคัญของการศึกษา
3. ขอบเขตของการศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. วิธีดำเนินการทดลองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผล
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ
- 1.2 เพื่อสร้างกระบวนการการพัฒนามีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น
- 1.3 เพื่อศึกษาเจตคติของชุมชนลุ่มน้ำชีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

2. ความสำคัญของการศึกษา

- 2.1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น
- 2.2 ได้กระบวนการการพัฒนามีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น
- 2.3 ได้ทราบถึงเจตคติของชุมชนลุ่มน้ำชีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น

2.4 ใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ และเป็นสารสนเทศที่สำคัญ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ตระหนักและร่วมกันให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีการอนุรักษ์ทรัพยากร สัตว์น้ำในท้องถิ่น

2.5 เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีการ อนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น

3. ขอบเขตของงานวิจัย

ในการศึกษากระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการ อนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษากับ ชุมชนบ้านท่าขอนยาง จังหวัด มหาสารคาม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ

4.1 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการวัดเจตคติของคนในชุมชน

4.2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนา สำหรับใช้สัมภาษณ์ คนในชุมชนผู้นำ ชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลกับคนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชนลุ่มน้ำชี โดยใช้ แบบสอบถามในการวัดเจตคติและแบบสัมภาษณ์ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและ ภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะ การแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 วิเคราะห์หาการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาครัฐต่อการอนุรักษ์ โดย ใช้ ค่าสถิติพื้นฐาน, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการศึกษาเจตคติคนในท้องถิ่นใน การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและการนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองสรุปผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ คนในชุมชนถือว่าทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชีมีประโยชน์และสำคัญต่อการดำรงชีวิตกับคนในชุมชนมาหลายรุ่น รุ่นสู่รุ่นตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ทั้งเป็นอาหาร สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยการทำประมงน้ำจืดเป็นทั้งอาชีพหลัก และเป็นอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนหลังจากฤดูทำนา คนในชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำชี โดยการไม่จับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ ช่วยภาครัฐในการประชาสัมพันธ์ บอกต่อให้เพื่อนบ้านที่ไม่ได้รับข่าวสารทราบ การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี แนะนำ/ตักเตือน/ห้ามปราม ผู้ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล ลงในลุ่มน้ำชีเพื่อเป็นการป้องกันมลพิษทรัพยากรน้ำ ร่วมเป็นอาสาสมัคร ตื่นตัวในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชี เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ เช่น กรมประมง เทศบาลมหาวิทยาลัย เข้ามาดูแล ตรวจตรา ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์น้ำและไม่จับปลาในฤดูวางไข่ และให้พันธ์ปลา สัตว์น้ำแก่ชุมชนปล่อยลงแม่น้ำชี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต่อไปไม่ให้สูญพันธ์

กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่นมีลักษณะใช้ วงจรเดมมิ่ง(PDCA) เข้ามาช่วยในการดำเนินกิจกรรม

โดยเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนการดำเนินงานในการเข้าสู่ชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ และขยายพันธ์สัตว์น้ำโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญ ขั้นตอนที่ 2 หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร สัตว์น้ำ เข้ามาประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักให้ชาวบ้านเห็นถึงประโยชน์ของทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชี ที่คนในชุมชนใช้ประโยชน์มารุ่นสู่รุ่น และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์เพื่อให้ดำรงไว้ ไม่ให้สูญพันธ์ ขั้นตอนที่ 3 หน่วยงานภาครัฐมอบพันธ์ปลา พันธ์สัตว์น้ำให้ชาวบ้านไว้เลี้ยง ส่วนหนึ่งพร้อมทั้งให้ความรู้ในการเลี้ยงพันธ์สัตว์น้ำต่างๆและส่วนหนึ่งปล่อยลงแม่น้ำชีเพื่อให้

เจริญและขยายพื้นที่ต่อไป ขั้นตอนที่ 4 หน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแล ตรวจสอบการเป็นนักอนุรักษ์ของชาวบ้านเสมอๆ ประสานกับตัวแทนชุมชน เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และช่วยเหลือในเรื่องของการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

คนในชุมชนลุ่มน้ำชีมีเจตคติต่อสภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำชีโดยรวมในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 โดยคิดว่าลุ่มน้ำชีเหมาะสำหรับใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำเพราะยังคงมีปลาน้ำจืดหลากหลายชนิดมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด มีค่าเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดในข้อ 2 คือ ลุ่มน้ำชีเหมาะสำหรับการประมงของประชาชนในทุกฤดูกาลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 มีแรงจูงใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำโดยรวมในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ซึ่งการมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จะทำให้อาสาสมัครหรือผู้นำชุมชน ตื่นตัวในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 และมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดในเรื่องการกำหนดนโยบายที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ ลุ่มน้ำชีจะเป็นการช่วยเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ มีค่าเท่ากับ 3.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 มีการรับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐโดยรวมในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18 ซึ่งการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำชีจากหน่วยงานภาคเอกชนคนในชุมชนมีค่าเฉลี่ยของความเห็นมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในเรื่องการรับทราบแผนงาน/โครงการต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชีน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 มีการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำชีของประชาชนโดยรวมในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.29 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ซึ่งการแนะนำ/ตักเตือน/ห้ามปราม ผู้ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล ลงในลุ่มน้ำชีเพื่อเป็นการป้องกันมลพิษทรัพยากรน้ำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 และการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากพบการปล่อยของเสีย ลงในลุ่มน้ำชีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดลอง สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

คนคนในชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำซี โดยถือว่าทรัพยากรสัตว์น้ำลำน้ำซีมีประโยชน์และสำคัญต่อการดำรงชีวิตกับคนในชุมชนมาหลายรุ่น รุ่นสู่รุ่นตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย ทั้งเป็นอาหาร สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยการทำประมงน้ำจืด ตื่นตัวในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำซี เพราะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยการเข้ามาดูแล ควบคุม ตรวจสอบ ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์น้ำ เนื่องจากได้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งเป็นอาหาร สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และการที่รัฐเข้ามาสร้างความตระหนัก รมรงค์ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญ ทั้งคู่ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ดังที่ สุภาพ สิริบรรสพ ศึกษาการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยชุมชนบ้านหาดผาขน จังหวัดน่าน พบว่า การพัฒนาการจัดการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกปัจจัยภายในที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกายภาพ การพึ่งพิงทรัพยากรสัตว์น้ำในการดำรงชีพ ความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับสัตว์น้ำ ความสามารถในการจัดการของผู้นำ ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับสัตว์น้ำความเป็นเครือญาติที่แน่นแฟ้น ปัจจัยภายนอกได้แก่ การได้รับการยอมรับ การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานราชการ ทั้งด้านกำลังใจ เศรษฐกิจ ด้านวิชาการและเทคโนโลยีจากสถาบันการศึกษา และการที่มีบุคคลจากหลายหน่วยงานมาดูงาน และเวิร์ดน์ ญาณทัศนกิจ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำ : กรณีศึกษาแม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยจูงใจในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนทุกด้านความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรึกษาหารือในเชิงลบ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมากจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรึกษาหารือน้อยเป็นต้น และบารี ได้สำรวจความเห็นจากชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสภาพแวดล้อม พบว่า พวกเขาทั้งหลายจะช่วยกันดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐานเพราะจะช่วย ให้อากาศ แม่น้ำ ลำธาร และทะเลสาบสะอาด และกว่าครึ่งหนึ่ง เห็นว่ากฎหมายการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมนั้นมีคุณค่ามากซึ่งหากไม่มีการป้องกัน

สภาพแวดล้อมแล้วค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด หรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อมนั้นจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีโอกาสจะลดลงได้เลย และหลาย ๆ คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกฎหมาย รักษาสภาพแวดล้อมนั้นสำคัญมากกว่าการที่จะใช้สามัญสำนึกในการดูแลสภาพแวดล้อม ซึ่งคล้ายกับงานวิจัยที่ค้นพบว่า การที่หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยการเข้ามาดูแล ตรวจสอบ ประชาสัมพันธ์ คนในชุมชนจะเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่นมีลักษณะใช้ วงจรเดมมิ่ง(PDCA) คือ 1. มีการวางแผนการปฏิบัติงาน (P:Plan) 2. ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (D:Do) 3. ตรวจสอบการปฏิบัติงาน (C:Check) และ 4. มีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน (A:Action) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีกับภาครัฐต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น ดังนี้ ภาครัฐเข้ามาช่วยในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยเริ่มจากการมี การวางแผนการดำเนินงานในการเข้าสู่ชุมชน เข้ามามีบทบาทกับชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรสัตว์น้ำ เข้ามาประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักให้ชาวบ้านเห็นถึงประโยชน์ของ ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชี เข้ามาดูแล ตรวจสอบการเป็นนกอพยพของชาวบ้านเสมอๆ ประสาน กับตัวแทนชุมชน เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และช่วยเหลือในเรื่องของการดูแลและอนุรักษ์ ทรัพยากรสัตว์น้ำ

คนในชุมชนลุ่มน้ำชีมีเจตคติต่อสภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำชีโดยรวมในระดับมาก คือ มี ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 มีแรงจูงใจต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำโดยรวมในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 และมี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 มีการรับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐโดยรวมในระดับปาน กลาง คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18 มี การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำชีของประชาชนโดยรวมในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็นเท่ากับ 3.29 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของทศพร พรหมตัน ที่ศึกษาองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาและ อุปสรรคการมีส่วนร่วมของโครงการฯ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การบริการจากรัฐทางด้านปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ปลาไม่เพียงพอ การให้ความร่วมมือจากเพื่อนบ้านในหมู่บ้านยังมีน้อยเกินไป ขาดความรู้ด้านหลักวิชาการและการบริการ แนะนำ ดูแล เอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ยังไม่ทั่วถึงและ

สม่าเสมอ และไพชนสิฏฐ์ โลหะสุด ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของชาวประมงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในจังหวัดตราด พบว่า ชาวประมงเพศชายมีทัศนคติเห็นด้วยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมากกว่าเพศหญิงชาวประมงที่มีอายุวัยกลางคนคืออายุระหว่าง 41-50 ปี มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมากกว่าอายุชาวประมงในช่วงอื่น ชาวประมงที่มีระดับ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษา มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมากที่สุด ชาวประมงที่มีความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมาก มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงมาก จากงานวิจัยข้างต้นและผลการวิจัยที่สอดคล้องกันชี้ให้เห็นว่า คนในชุมชนลุ่มน้ำชีมีเจตคติต่อสภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำชีมีความคิดเห็นเฉลี่ยน้อย ในเรื่อง ลุ่มน้ำชีเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรกรรมโดยเฉพาะ ในช่วงฤดูดูแลหรือในช่วงฝนทิ้งช่วง เนื่องจากรัฐได้เข้ามาบีบบังคับให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้แก่คนในชุมชนให้ชาวบ้านเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์น้ำและไม่จับปลาในฤดูวางไข่ และให้พันธุ์ปลา พันธุ์สัตว์น้ำแก่ชุมชนปล่อยลงแม่น้ำชี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต่อ ไม่ให้สูญพันธุ์ และการที่คนในชุมชนมีแรงจูงใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เนื่องจากการที่มีเจ้าหน้าที่ๆ เกี่ยวข้องมีการตรวจสอบติดตามผลการ ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จะทำให้อาสาสมัครหรือผู้นำชุมชน ตื่นตัวในการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำลุ่มน้ำชี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อเสนอแนะ ข้อมูลไปนกลับ และเป็นสารสนเทศที่สำคัญ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักและจัดทำนโยบายในการอนุรักษ์อย่างจริงจัง และสามารถเข้าสู่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า

1. ควรศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่นและในพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างและการอนุรักษ์ที่ต่างกันออกไปของคนในชุมชน
2. ควรศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำชีการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในท้องถิ่น

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ
ภาครัฐ โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสร้างกระบวนการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY